

Јован НИКЧЕВИЋ

правни саветник, Енергопројект Холдинг а.д.

ПРЕТХОДНИ (ПРЕД-АРБИТРАЖНИ) ПОСТУПАК ЗА РЕШАВАЊЕ СПОРОВА ПРЕМА FIDIC-ОВИМ ОПШТИМ УСЛОВИМА УГОВОРА

Резиме

Од средине прошлог века још увек нема значајније грађевинској подухвата код које није уговорена примена FIDIC-ових општих услова уговора. Разлози за то се могу истражити на пољу многобројних односа који су њима регулисани, било техничке, комерцијалне или правне природе, што учесницима грађевинских пројеката омогућава да кроз „разрађен“ однос узajамних права и обавеза, регулишу међусобне односе.

Полазећи од учестале примене и опште прихваћености FIDIC-ових општих услова уговора, а имајући у виду постојање пред DAB-ом („Dispute adjudication board“) који је овим условима предвиђен, постоји жеља се истраживање суштинске применљивости и ефеката овог постојања у контексту домаће права и судске праксе. У том смислу, аутор указује на недоследност овог пред-арбитражног постојања, најпре у контексту домаће права, односно истраживања обавезности, прекида рока засињелости и извршности одлука којим се такав постојање окончава, што одређује и тежиште овог рада, с циљем повезивања различитих тумачења и искуства у пракси у јединствену слику о још једној категорији аутономној међународној праву.

Кључне речи: FIDIC, DAB, адјудикација, „Инжењер“, арбитража, засињелост.

I Основне карактеристике „DAB-a“

1. Начин настанка

Први *FIDIC*-ови општи услови уговора настали су 1957. године, у време велике обнове која је наступила након Другог светског рата, а под окриљем удружења консалтинг инжењера, који носи назив, „*Fédération Internationale Des Ingénieurs Conceils*“.

FIDIC-ови општи услови уговора конципирани су са идејом да се на глобалном нивоу дефинишу и утврде униформна правила која би у себи већ садржала уобичајене елементе грађевинског посла. Начин њиховог уговорања је једноставан. Потребно је да њихову примену уговорне стране предвиде уговором.

FIDIC је објавио више различитих врста општих услова уговора, и до данас сваки од општих услова је доживео по неколико издања. Без обзира што међу њима постоје разлике у погледу врсте посла који регулишу (грађење, пројектовање, испорука и монтажа опреме, извођење радова по систему „кључ у руке“ и сл.), поједина питања која су општег карактера, регулисана су и систематизована јединствено. То се односи и на проблематику решавања спорова.

Разлике између издања пре и након 1995. године, заслужују посебан осврт, али је ипак најважнија разлика у погледу улоге која је дата „Инжењеру“, који представља специфичну врсту надзора. Према првобитном концепту, заступљеном у ранијим издањима, „Инжењер“ је имао улогу „независног“ стручњака који врши надзор, прати реализацију пројекта и усаглашености изведених радова са техничком документацијом. Поред тога, „Инжењеру“ је било дато и једно специфично овлашћење због којег је и у теорији и у пракси често називан „квази арбитром“.¹ Ово због тога што је, у случају спора између наручиоца и извођача, „Инжењер“ представљао прву инстанцу за његово решавање. Његова овлашћења су омогућавала да решава спорове, утврђује околности и чињенице, да тумачи одредбе уговора и доноси привремене одлуке, које су обавезивале и једну и другу страну, све до коначног доношења одлуке у арбитражном поступку. Након поступка пред „Инжењером“, арбитражни поступак је представљао другу инстанцу за решавање спорова.

Главна примедба оваквом приступу односила се на чињеницу да је „Инжењера“ именовано и плаћао наручилац, чиме се његова објективност, непристрасност и независност у доношењу одлука доводила

1 М. Пауновић, „Пред-арбитражно решавање спорова“, *Право и привреда*, 1993, вол. 31, бр. 1-2, стр. 5-10.

у питање. Зато су, под утицајем оправданих критика, у издању које је објављено 1995. године (Наранџаста књига), дотадашњи концепт и улога „Инжењера“ измењени, јер се његова овлашћења да решава спорове и утврђује чињенице од значаја за њихово решавање и тумачење одредби уговора, знатно ублажавају. Између „Инжењера“ као прве, и арбитраже као друге инстанце, уводи се DAB („Dispute Adjudication Board“). Такав концепт је прихваћен и у свим новим издањима FIDIC-ових општих услова уговора, који су објављени 1999. године и након тога.

2. Надлежност DAB-а

У Наранџастој књизи из 1995. године, по први пут се уводи DAB („Dispute Adjudication Board“) односно Одбор (или Комисија) за решавање спорова. Због чињенице да овај поступак претходи решавању спорова пред арбитражом, он се може назвати и „пред-арбитражним поступком“.² Али, с тим у вези, треба узети у обзир и могућност да посебним условима уговора буде искључена примена општих услова који се односе на арбитражу, тако да након поступка пред DAB-ом буде предвиђена судска надлежност за решавање насталих спорова. У том случају, поступак пред DAB-ом не би претходио арбитражном, већ судском поступку па би и назив „пред-арбитражно решавање спорова“ био недовољно прецизан.

Целокупан поступак за решавање спорова сада је подељен у три фазе. У првој инстанци, о спорним питањима одлучује „Инжењер“. Тако, према члану 20.1 свих општих услова, извођач мора да се обрати „Инжењеру“ у вези са следећим захтевима: 1. Захтев за продужетак рока; 2. Захтев за додатно плаћање по било ком основу. Ови захтеви се у FIDIC-овој терминологији називају „claim“-овима („claim for extension of time/claim for additional payment“). Извођач се поводом наведених захтева мора обратити „Инжењеру“, што пре, али не касније од 28 дана од дана сазнања за околности за које се сматра да дају основ захтеву. Пропуштањем овог рока, наручилац се ослобађа сваке обавезе и одговорности по овим основима, те су за извођача ови рокови преклузивни.

Свакако, наведена одредба не предвиђа да ли се и наручилац може обратити „Инжењеру“. Међутим, већ у члану 20.4 општих услова стоји да „свака *сйрана* у вези са *сйором* било које *врсије*, укључујући и *сйорове* који се односе на одлуке и налоје „Инжењера“, може исти директно да упути на решавање DAB-у“. Наглашавање „сваке *сйране*“ и „*сйора* било које *врсије* укључујући и *сйорове* који се односе на одлуке и налоје

2 Ibid.

Инжењера“ говори о томе да спорови могу да настану не само због захтева извођача (захтеви за продужетак рока/додатна плаћања), већ и по неким другим основима који се односе на наручиоца (нпр. захтев наручиоца да извођач преда одређени документ, атест, гаранцију; захтев наручиоца да извођач понови одређене радове, и сл.). Али, кад се узме у обзир чињеница да већина захтева који потичу од извођача управо и јесу засновани на захтевима за продужетак рока и додатна плаћања, јасно је да се извођач о таквим захтевима мора најпре обратити „Инжењеру“ (члан 20.1), док је могућност за директно обраћање ДАВ-у првенствено резервисана за наручиоца, што се, кад се узму у обзир специфичности и недостаци ДАВ-а који су наведени у даљем тексту, сматра његовом предношћу.

3. Основна правила поступка пред ДАВ-ом

Суштина ДАВ-а се у највећој мери заснива на идеји да је то независан, стручан и флексибилан орган који ће у што краћем року решавати спорове. Тиме би се направио и својеврсни „филтер“ за беспотребне и сувишне спорове пред арбитражом или другим надлежним органом.

У члану 20 општих услова регулисана су основна питања у вези са начином решавања спорова, у контексту целокупног поступка, укључујући и поступак пред ДАВ-ом и поступак пред арбитражом. Детаљнија регулатива ДАВ-а предвиђена је посебним документом: „*General conditions of dispute adjudication board*“, односно општим условима за решавање спорова путем адјудикације, који су саставни део општих услова уговора.

Први чланови општих услова за решавање спорова регулишу именовање ДАВ-а. У том смислу, ДАВ може бити састављен од три или једног члана, у зависности од воље уговорних страна. Сваки од чланова је дужан да са наручиоцем и извођачем закључи уговор о ДАВ-у и такав уговор обавезује члана ДАВ-а да даље не уступа своје обавезе из уговора трећим лицима, осим уколико се са тим не сагласе остале уговорне стране. То указује на чињеницу да се овде ради о уговору „*intuitu personae*“ и да се исти закључује с обзиром на личност адјудикатора.

Обавезе члана се могу поделити у две категорије. Прва група обавеза је општег карактера, и оне имају за циљ да гарантују објективност, савесност и независност члана Комисије. Друге обавезе члана ДАВ-а односе се на његову стручност и искуство у вези са самом суштином спора. У том погледу, члан мора да буде искусан у предметном послу, да је искусан у тумачењу уговорне документације, да течно говори уговорени језик, и да ће бити на располагању за све посете градилишту.

Од момента када буду обавештени о насталом спору, па у наредних 84 дана, чланови DAB-а су дужни да донесу одлуку са образложењем. Тај рок може бити и другачије одређен, било у посебним условима уговора, било одлуком чланова DAB-а. За време тог рока, DAB утврђује чињенично стање на којем ће засновати своју одлуку.

II Одлуке DAB-а и њихова правна природа

1. Доношење одлука

Поступак пред DAB-ом завршава се доношењем одлуке. Од момента када буду обавештени о насталом спору, па у наредних 84 дана, чланови Одбора/Комисије дужни су да донесу одлуку са образложењем. Од тог момента, дакле од момента обавештења о спору, смер кретања поступка може бити различит:

- а) Једна од могућих ситуација је да Одбор/Комисија пропусти да донесе одлуку у року од 84 дана, или другом договореном року, од дана када је обавештена о спору. У том случају, једна уговорна страна обавештава другу о свом незадовољству, достављањем обавештења које се према члану 20.4 зове „*notice of dissatisfaction*“. Ово обавештење се може доставити у различитим ситуацијама и регулисано је на општи начин чланом 20.5. Према том члану, након достављања обавештења о незадовољству, стране су дужне да покушају мирним путем да реше спор, а уколико и такво решење спора изостане, након истека рока од 56 дана, могуће је покренути арбитражни поступак.
- б) Уколико DAB донесе одлуку у року од 84 дана, или другом договореном року, од дана када је обавештен о спору, даљи ток поступка зависи од односа супростављених страна према одлуци која је донета, али је таква одлука, према слову *FIDIC*-а обавезујућа (члан 20.4 општих услова уговора) све док не буде измењена у поступку пред арбитражом, или евентуалним споразумом који сачине уговорне стране (у ком случају би се радило о поравнању (судском или вансудском)). Тако је могуће да:
  - *стране у спору не буду сагласне са донетом одлуком*, у ком случају су дужне да другој страни и DAB-у доставе „*notice of dissatisfaction*“ у року од 28 дана од дана када је одлука донета; дакле, стране су обавезне да у даљем року од 56 дана покушају да реше спор мирним путем, а након тога, уколико решење спора изостане, могуће је покренути арбитражни поступак. При том, важи речено да је, до доношења арми-

тражне одлуке, или евентуалног споразума међу странама о самом спору, одлука обавезујућа;

- су *сйране у сйору сајласне са донейом одлуком* јер нису доставиле једна другој обавештење о незадовољству. У овом случају, одлука поред тога што је обавезујућа, постаје и коначна. Са оваквом одлуком, стране могу поступити тако што:
  - ће одлуку извршити добровољно, у ком случају се поступак завршава, уз потпуно остварење функције DAB-a;
  - неће извршити одлуку, у ком случају је могуће покренути поступак пред арбитражом (члан 20.7).

Из изложеног концепта се може сагледати редован ток поступка уз могуће варијације, које зависе од могућности уговорних страна да о донетој одлуци заузму различити став. Природа и специфичност конкретног проблема би нас вероватно одвела у још детаљнију анализу, и у том смислу сваки спор је различит. Свакако, циљ је да се, за потребе овог рада, концентришемо на суштинску „тежину“, природу и домаћај поступка пред DAB-ом и одлука које он доноси, у контексту домаћег правног система.

2. Правна природа одлука DAB-a

Члан 20.4 одлуке DAB-a сматра обавезујућим (од момента када су донете до момента евентуалног закључења споразума међу странама, односно док не буде измењена у арбитражном поступку) а у појединим ситуацијама и коначним (када ниједна страна не изјави незадовољство). Такве формулације су релативне и могу се оспоравати. Поћи ћемо од схватања обавезности одлуке DAB-a.

а) *Обавезности и коначности одлука DAB-a*

DAB нема правосудна овлашћења³ или овлашћења призната арбитрама у арбитражном поступку, као што ни одлуке DAB-a нису изједначене са судским или арбитражним одлукама. DAB је уговорног карактера јер су формирање, именовање, правила поступка и доношење одлука пред овим телом дефинисани уговорним путем. Обавезност одлуке DAB-a задржава се на уговорном карактеру, јер он произлази из унапред дате сагласности уговорних страна да ће такву одлуку извршити. У том погледу, обавезност ових одлука изједначена је са обавезношћу коју производе било које одредбе једног уговора. А ако се оде даље, у

3 *Ibid.*

смислу евентуалне извршности, из наведеног контекста јасно произлази да како сам уговор није подобан да буде извршни наслов, тако ни одлуке DAB-а то не могу бити.

FIDIC предвиђа да одлуке DAB-а постају и коначне и обавезујуће, у случају да ниједна од страна у спору не изјави своје незадовољство. Уколико се зна да таква одлука није извршни наслов, и да се ради њеног извршења мора покренути арбитражни поступак, сходно члану 20.7, јасно је зашто таква одлука није ни коначна.

б) Сличности са вансудским поравнањем

О одлукама DAB-а, уговорне стране могу покренути арбитражни поступак. Поред тога, ове одлуке се могу изменити споразумом уговорних страна (поравнање).

Овде се може поставити и питање сличности одлука DAB-а са вансудским поравнањем, а то питање има двоструки значај и због питања односа DAB-а са другим поступцима.

Одлуке DAB-а произлазе из поступка који се установљава уговором, којим уговорне стране унапред дају сагласност да њихов спор буде решен у поступку пред DAB-ом и да одлука која у том поступку буде донета има обавезујуће дејство за обе стране. Али, и даље се може постављати питање да ли је оваква одлука уговорног карактера, уколико се зна да са таквом одлуком једна, или обе супростављене стране не морају бити сагласне. Без обзира на чињеницу да је цео поступак произашао из сагласности воља супростављених страна, најчешће се дешава да по окончању поступка, односно по доношењу одлуке, недостаје сагласност једне или обе стране са донетом одлуком па је и питање сличности са поравнањем релативно. Јер, поравнање представља споразум, уговор, а код DAB-а сагласност, која је кључни елемент споразума, не мора нужно да постоји. Питање је да ли би се и у случају када ниједна од страна не изјави незадовољство, могло сматрати да је међу њима дошло до поравнања. Ако се узме у обзир да се може радити и о обичном пропусту да се предузме одређена активност, иако рецимо постоји оштра супростављеност са садржином одлуке, опет је јасно да нема ни сагласности са одлуком. Поред наведеног, а у односу на начин регулисања вансудског поравнања у нашем праву, постоји најмање још један, можда и кључни састојак поравнања који није обавезан код одлука DAB-а. У питању је појам узајамног попуштања. Наиме, наш Закон о облигационим односима (*Сл. лист СФРЈ*, бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89 *Сл. лист СРЈ*, бр. 31/93) у члану 1089 предвиђа да до поравнања долази узајамним попуштањем, а у члану 1090 даје се дефиниција узајамног

попуштања, док се у истом члану, став 3, наводи да до поравнања не долази уколико само једна страна попусти другој.

Сличност, свакако, постоји у погледу дејства на поступак решавања спорова. И одлука ДАВ-а и вансудско поравнање не могу бити извршене, док о њима не буде покренут одговарајући поступак.

в) Сличности са арбитражним поступком

У односу на арбитражни поступак, ДАВ се разликује пре свега у погледу начина на који је регулисан, и ту се, у извесној мери, говори о односу закона и уговора. Закон о арбитражи Републике Србије (*Сл. гласник РС*, бр. 46/2006) уређује када се спор решава пред арбитражом, начин на који се арбитража уговора, правила поступка, начин доношења, дејство арбитражних одлука и сл. Супротно томе, ДАВ је уговорног карактера па су правила поступка пред ДАВ-ом уређена споразумом, односно општим условима уговора који својим потписом прихватају уговорне стране. Самим тим и ефекти, односно дејство арбитражног и поступка пред ДАВ-ом, не могу бити исти. Арбитражни поступак се завршава одлуком која је, у случају када је реч о домаћем арбитражном поступку, изједначена са правоснажним судским одлукама, док стране арбитражне одлуке такође имају снагу домаће правоснажне судске одлуке, након што прођу кроз поступак признања.

С друге стране, одлуке ДАВ-а немају такво својство, већ су, како је већ речено, најсличније вансудском поравнању. Из свега наведеног, произлази и да је начин извршења ових одлука далеко другачији.

Постоје и значајне сличности између ДАВ-а и арбитражног поступка. У оба случаја, ради се о поступку који се уговара споразумом између уговорних страна. При том, начин формирања одбора од три члана сличан је процедури која важи за арбитражна већа: свака страна именује једног свог представника, а они заједнички, именују председника одбора који је и његов трећи члан.⁴ Даље, оба поступка се завршавају одлуком, која се доноси након поступка који спроводе заједнички именована лица, чија струка може бити различита.

и) Сличности са поступком посредовања-медијације

Посредовање, односно медијација и поступак пред ДАВ-ом, такође имају одређених сличности и разлика. Ако се пође од тога да је и поступак посредовања регулисан законом (Закон о посредовању-медијацији,

4 Г. Кнежевић, Б. Павић, *Арбитража и АДР*, Београд, 2009.

Службени гласник РС, бр. 18/2005) важи иста констатација и коментар који су поменути у вези са анализом односа ДАВ-а и арбитражног поступка. Даље, члан 2 став 2 Закона о посредовању изричито наводи да „посредник-медијатор, није овлашћен да странама намеће обавезујући споразум“, што је супротно поступку пред ДАВ-ом, који се завршава одлуком, за коју је предвиђено да има обавезујући карактер. Штавише, поступак посредовања се завршава или закључивањем споразума страна (поравнање), или одлуком посредника да се поступак обуставља, или изјавом једне од страна да одустаје од поступка (члан 10 Закона о посредовању). Супротно томе, поступак пред ДАВ-ом завршава се одлуком, с којом странке не морају бити сагласне. При том, за разлику од ДАВ-а, поступак посредовања може бити започет и након покретања судског поступка, па чак и у поступку по жалби.

С друге стране, сличност између ових поступака, поред сличности које важе за све АДР методе, огледа се и у томе да и ДАВ, суштински, настоји да доведе до помирења међу странама, како би се поступак извођења радова наставио и одвијао несметано. Како је један од могућих резултата поступка посредовања закључење вансудског поравнања, ако се узму обзир поменуте сличности одлука ДАВ-а са вансудским поравнањем, постоји још једна заједничка карактеристика која ове поступке чини сличним.

Питање које такође може указати на сличност са поступком пред ДАВ-ом је питање прекида застарелости потраживања, које је у Закону о посредовању, члан 11, став 1, регулисано тако да покретањем поступка посредовања не долази до прекида застарелости потраживања. У погледу поступка пред ДАВ-ом, ово питање заслужују ширу анализу.

III Прекид застарелости и обавезност покретања поступка пред ДАВ-ом

Члан 388 Закона о облигационим односима предвиђа да се „застарелост потраживања прекида подизањем тужбе или било којом другом повериочевом радњом предузетом против дужника пред судом, или другим надлежним органом, у циљу утврђивања, обезбеђења или остварења потраживања“. У контексту наведеног, а кад се узме у обзир да: 1) се ДАВ не покреће тужбом; 2) ДАВ не представља судски поступак; 3) да се ДАВ не може подвести ни под други надлежни орган, долази се до закључка да поступак пред ДАВ-ом не прекида застарелост. Поставља се питање исправности оваквог става.

Наиме, општим условима уговора је утврђена процедура за решавање спорова, која између осталог предвиђа и да је поступак пред ДАВ-ом обавезан, односно да „*спорове решава ДАВ у складу са чланом 20.4*“, док члан 20.4 предвиђа да „*уколико дође до спорa било које врсте између уговорних страна, који произилази из или у вези са Уговором или извођењем радова, укључујући и сваки спор који се односи на пошврде, одлуке, налоге, мишљења или процене „Инжењера“, свака уговорна страна има право да у писаној форми спор упути на решавање од стране ДАВ-а, уз достављање којије другој страни и Надзорном органу*“. Исто тако, претпоследњи став овог члана предвиђа и да „*ниједна страна није овлашћена да покрене спор пред арбитражом, док другој страни не достави изјаву о незадовољству*“. Из свега овог произлази да је споразумом уговорних страна уговорена обавезна надлежност ДАВ-а. Због тога, свако обраћање тужбом арбитражи, уколико спор претходно није био изнет на решавање пред ДАВ-ом, може бити окончано одбацивањем исте због преурањености тужбеног захтева. С тим у вези, уколико се пође од претходне претпоставке да је обраћање ДАВ-у обавезно, поставља се питање зашто такав акт обраћања ДАВ-у не би довео до прекида застарелости?! При том, за разлику од поступка посредовања (у смислу нашег Закона о посредовању, *Сл. гласник РС*, бр. 18/2005) где је странама омогућено да се и у току самог посредовања обратe суду тужбом, и обрнуто, ДАВ предвиђа строга правила и рокове, због којих се стране не могу обраћати арбитражи или суду. Тако, кад се узме у обзир рок од 84 дана за доношење одлуке, затим рок од 28 дана за изјављивање незадовољства, накнадни рок од 56 дана за покушај мирног решавања спорова, те уобичајен протек времена потребан за именовање, односно почетак рада ДАВ-а, долази се до закључка да време утрошено на ДАВ може да одузме и више месеци, на уштрб рока застарелости, што сматрамо неправичним. Тако је и императивна одредба ЗОО-а, која се односи на рок застарелости, учињена релативном јер, да би рок застарелости заиста трајао три године, неопходно је да у оквиру тог рока буде завршени и поступак пред „Инжењером“ и поступак пред ДАВ-ом.

Одговор на ово питање повезан је са питањем обавезности ДАВ-а.

Супротно претходном случају, ако би стране увек могле да се обратe арбитражи, односно суду (кад је посебним условима предвиђена надлежност суда), без обзира да ли је окончан поступак пред ДАВ-ом, чињеница да тај поступак не прекида застарелост не би отежавала њихов положај, па их овај поступак не би ни кочио у смислу заштите њихових права, јер би могућност обраћања арбитражи/суду увек постојала.

С друге стране, ако због обавезности овог поступка, не би било могуће обратити се арбитражи или суду, дошло би се до ситуације да овај поступак мора да се спроведе а да странама у спору тече рок застарелости. Овакав приступ наводи на закључак да, када је поступак пред ДАВ-ом обавезан, предузимање било које радње пред ДАВ-ом би морало да доведе и до прекида застарелости.

Свакако, велика је вероватноћа да одговор на ово питање домаћа пракса није у стању да понуди, пре свега због недостатка искуства у оваквој врсти спорова. Посебну недоумицу ствара и могућност да, без обзира што се поступак пред ДАВ-ом најчешће сматра као пред-арбитражни, односно претходни поступак за решавање спорова, уговорне стране посебним условима могу и да искључе арбитражу, и уговоре да се, након поступка пред ДАВ-ом, спор решава пред надлежним судом, што би, због чињенице да је класичан судски поступак далеко мање компактибилан са поступком пред ДАВ-ом, створило додатне тешкоће. У сваком случају, одговор на предметно питање у највећој мери зависи од права чија је примена уговорена.

Jovan NIKČEVIĆ

Legal Advisor, Energoprojekt Holding a.d.

PRELIMINARY (PRE-ARBITRAL) PROCEDURE FOR DISPUTE RESOLUTION UNDER THE FIDIC GENERAL CONDITIONS OF CONTRACT

Summary

Since the middle of 20th century there is almost no significant construction project in which the FIDIC General Conditions of Contract haven't been applied. Reasons for this may be found in the field of various relations – of technical, commercial or legal nature – that are regulated by these general conditions, which allows participants of construction projects to regulate their interrelations through an “elaborated” relation of mutual rights and obligations. Having in mind the frequent use and general acceptance of the FIDIC General Conditions of Contract, and given the DAB (“Dispute Adjudication Board”) and pre-arbitration process for resolution of disputes that is provided in these conditions (“Adjudication”, “Adjudication Board”), the question of applicability and substantive effects of this procedure in the context of domestic law and

judicial practice arises. In this regard, author wants to highlight disadvantages of preliminary or pre-arbitration process stipulated by the FIDIC General Conditions of Contract, in terms of obligation, interruption of limitation periods and enforceability of final decisions in Serbian law, due to its specificity, which determines the focus of this article, with an aim of linking the different interpretations and practice in a unique picture of yet another category of autonomous international law.

Key words: *FIDIC, DAB, adjudication, Engineer, arbitration, decision, limitation period.*